

Achter de woke taalgidsen van de overheid schuilt een diversiteitsmachine die ons denken aan banden wil leggen

Posted on 18 april 2026 by Maaïke van Charante

Er is al veel gezegd, geschreven en vooral gelachen over de woke [Taalgids](#) van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. En terecht! Laten we alsjeblieft de hedendaagse zedepredikers zo totaal belachelijk maken dat elke dwarse tiener zich zal generen om naar hen te luisteren. Gedrochtelijke termen als *menskracht*, *basisgeletterd* of *homomannen* verdienen hoon, en daarna een stille dood. En dan hebben we het nog niet eens over de onuitvoerbaarheid van wat deze taalgids wil bereiken.

Tegenstrijdigheden

Zo trof ik op pagina 38 in de woordenlijst een aantal aanbevelingen die samen tot bizarre resultaten leiden. Dit gedeelte gaat over woorden die gender en lhbtq+

betreffen, het favoriete strijdperk van de woke brigades. Even voor het overzicht de drie aanbevelingen onder elkaar.

- liever niet de term *homo's*, beter is: *homoseksuele mannen*.
- liever niet de term *mannen*, beter is: *transgender mannen, cisgender mannen*.
- liever niet de term *homoseksuele mannen*, beter is: *mannen die seks hebben met mannen*.

Op deze ene pagina staan al meerdere tegenstrijdigheden. Het ene moment beveelt de gids de term *homoseksuele mannen* aan, het volgende moment toch liever niet. Hetzelfde geldt voor het woord *mannen* dat eerst wordt afgeraden, en vervolgens gewoon gebruikt. Maar stel dat een vlijtige ambtenaar toch zou willen proberen om al deze aanbevelingen volledig toe te passen, dan zou een beschrijving van homo's hierop uitkomen: *Cisgender of transgender mannen die seks hebben met andere cisgender of transgender mannen*. Persoonlijk denk ik dat 99 procent van de homo's liever gewoon homo blijft.

En als we het hebben over tegenstrijdigheden: de taalgids wemelt van aanbevelingen die taal ingewikkeld en omslachtig maken. Wilt u een verhaal schrijven over een blinde, zwarte slaaf uit de Arabische wereld die als vluchteling naar Nederland kwam, en tot zijn geluk een man vond waarmee hij een homohuwelijk kon sluiten? Dan lopen de adviezen van de taalgids hierop uit: *Een tot slaaf gemaakte man van kleur met een visuele beperking die vanwege zijn seksuele oriëntatie seks wil hebben met andere cisgender of transgender mannen, vluchtte vanuit de overwegend Arabischtalige landen vanwege de gevaarlijke omstandigheden daar, en kwam in Nederland waar hij tot zijn geluk een cisgender man vond waarmee hij een huwelijk voor mensen van hetzelfde geslacht kon sluiten*.

Bent u daar nog? En beseft dan dat elders in de taalgids, op pagina 7, een pleidooi staat voor toegankelijke taal. Citaat: 'Ons advies is om waar mogelijk op B1-niveau te schrijven. B1-taal is eenvoudig en duidelijk, en daardoor beter te begrijpen voor de meeste mensen. Dat betekent dat je korte zinnen gebruikt, eenvoudige woorden kiest en actief schrijft in plaats van passief.' Eenvoudig en duidelijk? Korte zinnen? De adviezen van de taalgids zijn niet te combineren.

Enige zelfreflectie hebben de schrijvers ook niet, want op pagina 3 staat: 'Deze gids geeft adviezen en richtlijnen over welke woorden we gebruiken en waarom. Daarnaast leert het ons meer over de juiste toon en boodschap voor een zo inclusief

mogelijk taalgebruik binnen OCW.' Maar wat lezen we op pagina 8? 'Neem elkaar serieus (voorkom *tone policing*). In een debat, gesprek of in de media worden personen vaak aangevallen op toon in plaats van boodschap of argument.' De ene toon is de andere niet...

Woke is niet verslagen

Alles in deze taalgids ademt woke. Dat blijkt uit het totale gebrek aan logica, het centraal stellen van gevoelens ten koste van feiten, de krampachtige zedepreken, en niet te vergeten de westerse zelfhaat. Het is geen wonder dat woke de afgelopen jaren al snel bespot en gehaat werd. Even leek het alsof woke aan kracht verloor, alsof het gezonde verstand toch gewonnen had. Een hoopvolle [column](#) van Jolande Withuis - '... als de tekenen niet bedriegen, is woke op de terugtocht' - gaf hier uiting aan. Die column verscheen op 2 april in *de Volkskrant*, en de volgende dag lekte de taalgids uit. Hoe konden we denken dat het wel mee zou vallen? Het leven is hard, het valt zelden mee.

Want besef dat dit niet de enige taalgids is. De gemeente [Amsterdam](#) kwam in 2017 al met een taalgids. De scholierenvereniging LAKS volgde in 2023, en daar zijn zelfs nog [Kamervragen](#) over gesteld. Er blijkt een [Handreiking inclusief taalgebruik & handelen](#) te zijn van de Rijksdienst voor Cultureel erfgoed, die ook onder het ministerie van OC&W valt. Dat alles in de geest van het [Nationaal actieplan voor meer diversiteit en inclusie in het hoger onderwijs en onderzoek](#). Wie weet hoeveel meer taalgidsen er rondzwerven. Woke is niet verslagen, woke heeft zich genesteld in onze overheden en knabbelt daar lustig verder aan de grondslagen van onze samenleving.

Lievig en geniepig

Woke klaagt graag over giftige mannelijkheid, maar deze ideologie vertoont alle kenmerken van giftige vrouwelijkheid. Het is dat lievige en geniepige. Dat altijd maar over gevoelens praten, en tegelijkertijd behendig weten te kwetsen. Mean girls blinken uit in manipulatie, en wat is hun belangrijkste wapen? Taal.

Wie de taalgids van OC&W goed leest, kijkt door de lievigheid heen, en ziet het geniepige. Het lijkt zo lief om *Moederdag* te vervangen door *Jij-Dag* - want kinderen zonder moeder - maar is het lief om moeders geen moeder meer te noemen? Het lijkt zo zorgvuldig om sinterklaasliedjes te kuisen - want koloniale associaties -

maar is het zorgvuldig om een geliefde traditie nog verder kapot te maken? En onder alles zit natuurlijk de haat tegen het Westen en tegen de blanke man.

Orwell

Kamerleden [stelden vragen](#) over de plotseling ontdekte taalgids, en staatssecretaris Tielen van Onderwijs en Emancipatie probeerde te doen alsof het allemaal wel meeviel. Natuurlijk was de taalgids een beetje betuttelend, maar het was iets van ambtenaren onder elkaar, en daar wilde zij zich niet teveel mee bemoeien. Dit in antwoord op een [bijdrage](#) van Peter van Duijvenvoorde (FvD) die vaststelde wat de grote lijn van de taalgids was: '...dat taal de werkelijkheid niet altijd vatten kan, maar wel kan construeren.' Hij vroeg dan ook of de staatssecretaris erkende dat deze gids vorm wilde geven aan de werkelijkheid, en in vervolg daarop, op welke basis de overheid zichzelf bevoegd achtte om dergelijke taalnormen richtinggevend te maken.

Het was terecht dat Mona Keijzer later in haar schriftelijke [Kamervragen](#) het boek 1984 van George Orwell aanhaalde: 'Don't you see that the whole aim of Newspeak is to narrow the range of thought?' In het boek staat daar nog achter: 'In the end we shall make thoughtcrime literally impossible, because there will be no words in which to express it.' Taal is een machtig wapen, omdat taal onze gedachten vormt. Wij denken in taal, en daar hebben we woorden voor nodig. Het gesprek waar deze citaten uit komen, ging over de nieuwe taal - Newspeak - waaraan in het boek gewerkt werd. Die taal werd steeds verder teruggesnoeid om te voorkomen dat mensen woorden zouden hebben om hun gedachten in uit te drukken.

Het is niet onschuldig om woorden te laten verdwijnen. Woorden als *vader*, *moeder*, *Gouden Eeuw*, *blank*, *Midden-Oosten* en zelfs *neger*. Deze woorden hebben diepe betekenissen die ons met elkaar en met onze geschiedenis verbinden. Woorden geven ons wortels. En ja, dit geldt zelfs voor het woord *neger*, dat door de taalgids zo taboe is verklaard dat op pagina 26 staat: 'Het N-woord reproduceren we nooit, ook niet in een quote.'

Ter info: het echte N-woord was *nikker*, wat een scheldwoord was. *Neger* was een neutrale omschrijving, maar is door activisten aangegrepen om er discriminatie achter te zoeken. Deze activisten snijden met dit taboe de banden met het verleden door, ook met [de archieven](#) waarin informatie te vinden is over iets wat hen zo aan het hart gaat: het slavernijverleden. Het onbereikbaar maken van de geschiedenis

sluit naadloos aan bij de tactieken van het ministerie van Waarheid waar George Orwell over schreef.

Wie zich niet schikt is een slecht mens

Voor wie denkt dat niemand dergelijke taaladviezen serieus neemt: herinner u hoe toonaangevende media – NOS, NRC, Volkskrant, Trouw en RTL – de term *blank* vervangen hebben door *wit*. Hier waren [geen goede argumenten](#) voor, maar de angst om racist genoemd te worden was doorslaggevend. Ook dit is trouwens weer zo'n geval waaruit het geniep van woke blijkt: kwetsen is tot doodzonde verklaard, maar blanken tegen hun zin *wit* noemen, dat is 'gelijkwaardig'.

En wat is het effect als overheden, onderwijsinstellingen en organisaties deze taaladviezen serieus nemen?

Mensen worden schichtig en onzeker, want ze kunnen het niet goed doen. De regels zijn onderling tegenstrijdig. Bovendien mogen ze geen verouderde termen gebruiken. Wat gisteren nog goed was – *empoweren*, *identificeert zich als* – is vandaag fout. Daarnaast wordt de taal zelf onduidelijk. Niet meer *doorstromen* naar een hoger niveau, maar *wisselen* van school. Want het is fout om in *niveaus* te denken, we zijn immers allemaal gelijk? 'Iedereen professor!' De taalgids staat vol met waarschuwingen tegen hiërarchie, maar is wel degelijk uit op een nieuwe hiërarchie. Daarom mag de Nederlandse en westerse cultuur niet positief zijn. 'We vermijden taal die het "Westen" beter laat lijken.' Daarom moeten blanken zich voortaan *wit* laten noemen. En vlak de manipulatie niet uit: wie zich niet schikt, is niet een andersdenkende, maar een slecht mens. Iemand die anderen kwetst.

Blijkbaar geen geldtekort

De schrijvers van de taalgids beseffen hopelijk niet wat zij aanrichten door zo lichtzinnig met taal om te springen. Overigens was ik niet verbaasd om te ontdekken dat het bijna allemaal vrouwen zijn. Neemt u maar eens een kijkje op de [website](#) van Expertisecentrum Diversiteitsbeleid (ECHO), en googelt u even op Ailing Eelman. Deze mensen zullen vermoedelijk die 40.000 euro ontvangen hebben waar staatssecretaris Tielen over sprak, maar het zou naïef zijn om te denken dat dit al het belastinggeld was wat hiernaartoe ging.

De stichting ECHO had tot oktober 2023 ANBI-status, en het verplicht gepubliceerde

[jaarverslag](#) van 2022 maakt duidelijk dat het ministerie van OC&W – waar ECHO oorspronkelijk uit voortkwam – nog steeds een belangrijke partner is. Daarna noemt het jaarverslag de gemeente Den Haag en de gemeente Amsterdam. Het woord subsidie komt in het verhaal niet voor, en ook bedragen ontbreken; veel openheid gaf deze non-profit organisatie niet.

Maar blijkbaar is er geen geldtekort: ECHO financiert een leerstoel Onderwijs en Diversiteit bij de Vrije Universiteit van Amsterdam. Toevallig dezelfde universiteit waar bestuurslid Vinod Subramaniam tot 2021 rector was; ons kent ons. Die leerstoel wordt natuurlijk bekleed door een woke wetenschapper, Maurice Crul, die in de [Volkskrant](#) vertelde dat Nederlanders zonder migratieachtergrond ‘er maar beter mee leren omgaan dat zij in veel steden hun meerderheidspositie kwijt zijn.’ Hij adviseert hen te integreren in de nieuwe diversiteit.

Nog zo’n verrassing. Voorzitter van het bestuur van ECHO is oud-GroenLinks Tweede Kamerlid Naima Azough. Op de [website](#) van *Colourful People* vertelt ze dat zij een groot en divers netwerk heeft opgebouwd binnen overheid, onderwijs, cultuur en het sociaal domein. Dat klopt, gezien alle baantjes die zij daarna opsomt, al staat het voorzitterschap van ECHO er niet eens bij.

Wie dergelijke verhalen doorneemt, ziet hoe de diversiteitsmachine draait. Het is marketing, netwerken, en de weg naar belastinggeld weten te vinden. En vooral: de juiste taal spreken en verkondigen. Iemand als Azough, die ‘waarden gedreven leiderschap, inclusie en kansengelijkheid’ promoot, draagt in de visie van woke natuurlijk veel meer bij aan onze samenleving dan een eenvoudige boer of vrachtwagenchauffeur.

Parlement moet ingrijpen

Laten we hopen dat de Kamerleden scherp blijven als de antwoorden op de Kamervragen binnenkomen. Hun vragen zouden zomaar in het vergeetboek kunnen raken, net als die aangenomen [motie](#) van Martine van der Velde en Claudia van Zanten uit november 2024. Weet u wat daarin stond? ‘Dat het onnodig vervangen van specifieke termen zoals “moeder” en “vader” door genderneutrale begrippen kan leiden tot onduidelijkheid en dat dit afbreuk kan doen aan het behoud van maatschappelijk herkenbare rollen.’

Verder stond erin dat de Kamer de regering verzocht om ‘in wetsteksten termen zoals “moeder” en “vader” te behouden.’ Nu is de taalgids geen wettekst, maar het

is duidelijk dat een ruime Kamermeerderheid destijds niets voelde voor het zomaar uitwissen van de woorden *moeder* en *vader*.

Zou er een Kamermeerderheid zijn voor het financieren van Orwelliaanse taalgidsen? In elk geval is dit niet iets waarbij burgers op de rem kunnen trappen. Als de overheid de diversiteitsmachine draaiend houdt, kan alleen het parlement nog ingrijpen.

Wynia's Week brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week, **156 keer per jaar**, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. [***Doet u \(weer\) mee?***](#) Hartelijk dank!